

BUITEN

5^e JAARGANG N°. 26.

ZATERDAG 1 JULI 1911.

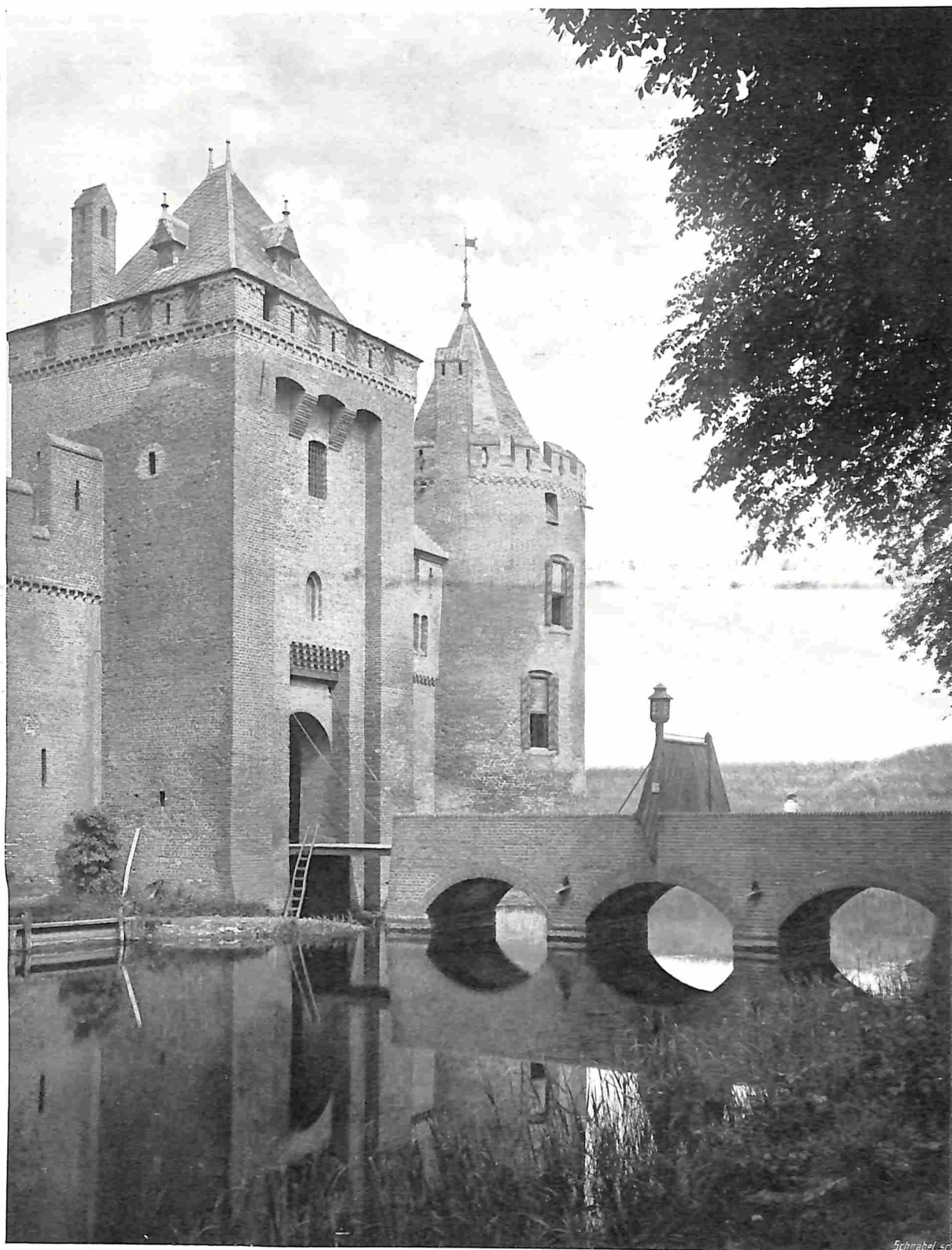

Foto R. H. Herwig.

HET MUIDERSLOT. DE BRUG MET POORTTOREN.

Schnabel sc.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN JULI, DOOR A. A. N.	BLZ. 302
EEN VROUWENHATER, DOOR S.	302
WAT EEN NIEUWE PLANT KAN OPBRENGEN, DOOR E. TH. W.	303
HET MUIDERSLOT, DOOR J. A. DOESBURG LANNOOY, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 301, 304—306
OM SNIJBLOEMEN LANG TE BEWAREN, DOOR G.	BLZ. 306
DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL (VERVOLG), DOOR CORN. J. GIMPEL, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 307—309
PARIJS TIJDENS DE REVOLUTIE (SLOT), NAAR HET FRANSCH VAN G. LENÔTRE	BLZ. 308
DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT. ILLUSTRATIES, ...	BLZ. 310—312
UILEN, DOOR G. DE GRAAF	BLZ. 310
EEN WEERVOORSPELLER, DOOR L. DORSMAN CZ., GEÏLL.	312

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74-76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk ait blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

DE STERRENHEMEL IN JULI.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrenbeelden voor omstreeks 11 uur:

Zenith: Draak, Hercules, Lier, Zwaan;

Noorden: Kleine Beer, Giraffe, Lynx, Perseus, Wagenman;

Noordoosten: Cassiopeia, Cepheus;

Oosten: Andromeda, Driehoek, Hagedis, Pegasus, Ram, Visschen, Wagenman;

Zuidoosten: Dolfijn, kleine Paard;

Zuiden: Arend, Ophiuchus, Pijl, Schild van Sobieski, Schorpioen, Schutter, Steenbok, Vos;

Zuidwesten: Kroon, Slang, Weegschaal;

Westen: Boötes, Hoofdhaar van Berenice, Jachthonden, Maagd;

Noordwesten: Grootte Beer, Draak, kleine Leeuw.

De maanden Juli, Augustus en September bieden de beste gelegenheid om de pracht van den Melkweg te bewonderen, dien geheimzinnigen band van schemerlicht, die rondom langs het uitspansel loopt.

In den Schutter bereikt de Melkweg het voor ons waarneembare deel van den sterrenhemel, doorloopt de sterrenbeelden Arend, Pijl, Vos, Zwaan, Cepheus, Cassiopeia, Perseus en Wagenman, gaat tusschen de Tweelingen en Orion door naar den Eenhoorn en verdwijnt in het uitgestrekte sterrenbeeld Argo weer aan den Zuiderhemel.

In Juli loopt hij omstreeks 11 uur in een prachtigen boog van N.N.O. naar het Zuiden. In de sterrenbeelden Cassiopeia en Cepheus trekt hij voor het bloote oog weinig de aandacht maar verder Zuidwaarts des te meer. Het helderste deel, dat tusschen de sterren β en γ van den Zwaan te vinden is, staat deze maand tegen middernacht dicht bij het Zenith. In het sterrenbeeld Arend splitst de sterrenstroom zich in twee takken die dicht bijeen blijven, maar meer naar het Zuiden, in den Schutter, zich verbrokkelen tot losse lichte plekken, die soms bedrieglijk op kleine wolkjes lijken.

Dat de Melkweg bij de voorstelling, die wij ons van den bouw van het zichtbare heelal moeten maken, een voorname rol speelt, is, sinds Galilei het eerst den Hollandschen kijker op het uitspansel richtte, steeds duidelijker geworden, niet het minst door de beroemde „peilingen” van Wilhelm Herschel, die op 3400 plaatsen aan den hemel het aantal sterren telde, die in het veld van den door hem zelve vervaardigden teleskoop van 46 c.M. opening zichtbaar waren. De „sterredichtheid” bleek sterk te varieren. Terwijl Herschel in den Melkweg gemiddeld 490 sterren telde op een deel van den hemel, zoo groot als de maanschijf, bedroeg dit aantal aan de „polen” van den Melkweg, gelegen in de sterrenbeelden Hoofdhaar van Berenice en Walvisch slechts het 29^e deel hiervan, nl. 17.

Het zijn voornamelijk de zwakke sterren, die in dichtheid

zoozeer naar den Melkweg toe toenemen: de sterren der grootten 1-6, die met het bloote oog te zien zijn, vindt men vrijwel gelijkmatig over den hemel verspreid.

Herschel, de gelijke werkelijke dichtheid der sterren voorop stellende leidde uit zijn peilingen en de daaruit volgende schijnbare dichtheidsverdeling af, dat het zichtbare Heelal in de richting, waarin wij den Melkweg zien, zich veel verder moet uitstrekken dan in de richting naar de sterrenbeelden Hoofdhaar van Berenice en Walvisch. Hij stelde zich het sterrenstelsel voor als een schijf, waarin dan door een in den opstaanden kant aangebrachte diepe gleuf rekening gehouden wordt met de splitsing in twee takken, die de Melkweg in den Arend vertoont.

Ofschoon Herschels denkbeeld van de schijf weldra verlaten werd, zoo wordt ook tegenwoordig nog aangenomen, dat de Melkweg de richtingen aangeeft, waarin het zichtbare heelal de grootste uitgestrektheid heeft, en dat ons zonnestelsel nagenoeg in het vlak van deze grootste afmetingen ligt. Naar Dr. Easton, den tegenwoordigen Hoofdredacteur van het „Nieuws van den Dag”, die zich door uitvoerige en zorgvuldige onderzoekingen omtrent den Melkweg een grooten naam verworven heeft, moet men het „Melkwegstelsel” een spiraalvormigen bouw toekennen. De spiraaltakken ontspringen uit een punt, dat uit ons zonnestelsel gezien, in de richting van het sterrenbeeld Zwaan is te zoeken. Naar alle waarschijnlijkheid bedraagt het aantal der zichtbare sterren veel meer dan honderd millioen en bevinden zich de verstverwijderde op een zoo grooten afstand, dat het licht, dat in één seconde zeven malen om den aardbol loopt, drieduizend jaren noodig heeft, om van deze sterren uitgaande, ons te bereiken.

De tijdsverrekening verandert in Juli weinig: de zon is aldoor ongeveer vijf minuten bij de klok achter.

Den 2^{en} Juli bereikt de aarde het *aphelium* harer elliptische baan, d. i. dus den grootst mogelijken afstand tot de zon. De zonneschijf lijkt nu — het is al met een sextant gemakkelijk te constateeren — 1' of meer dan 3% kleiner dan in Januari en zendt diensgevolge aan de aarde bijna 7%, minder warmte toe. Dit beteekent voor ons Noordelijk halfrond, dat zoowel de strenge winterkoude als ook de zomerhitte iets verzacht wordt, terwijl de bewoners van het Zuidelijk halfrond daarentegen aan het feit, dat het *aphelium* in hun winter, het perihelium in hun zomer bereikt wordt verscherping van het onderscheid der seizoenen hebben te wijten.

Misschien is 15 Juli even na middernacht een *minimum van Algol* waarneembaar; het sterrenbeeld Perseus, waartoe deze merkwaardige veranderlijke ster behoort, komt langzamerhand uit de morgenschemering te voorschijn, maar staat nog laag.

Vallende sterren zijn in de tweede helft van Juli na middernacht in vrij grooten getale te verwachten, en wel met „straalpunten” in Cassiopeia en (omstreeks 25 Juli) in den Waterman.

Mercurius is zoo goed als niet waarneembaar.

Venus blijft een luisterrijke avondster. Hare helderheid neemt de heele maand nog toe, maar de planeet komt langzamerhand ongunstiger te staan. De declinatie, die half Mei meer dan 25° was, is in den loop van Juni van 24° tot 15° afgenomen en zal half Juli nog maar 9° bedragen. De grootste avondelongatie (25°.5) wordt bovendien den 8^{en} Juli reeds bereikt. De middellijn der planeet, die nu voor kleine kijkers een hoogst belangwekkend object wordt, neemt in de maand Juli van 22" tot 35" toe, de schijngestalte neemt af. Den 8^{en} Juli vertoont de schijf een Eerste Kwartier, na dien datum een sikkelvorm als van een maan, vijf dagen oud.

Mars wordt nu gemakkelijk zichtbaar. De roode planeet komt half Juli al iets vóór middernacht op, en zal na twaalfen onmiddellijk aan den Oosthemel in het sterrenbeeld Visschen gevonden worden. De middellijn der schijf neemt van 8" tot 9".5 toe.

Jupiter, den 2^{en} Juli stationnair in het sterrenbeeld Weegschaal, hervat na dien datum weer voor acht maanden zijn naar het Oosten gerichte rechtlopende beweging. De planeet gaat half Juli al vóór middernacht onder.

Saturnus, in het sterrenbeeld Ram, komt uit de morgenschemering te voorschijn, maar is nog slecht waarneembaar.

A. A. N.

EEN VROUWENHATER.

HET was op een der booten van de Pakketvaart-maatschappij, ergens tusschen Soerabaja en Makassar, dat ik hem voor 't eerst ontmoette. Ik had bij de drukte der inschepping niet speciaal op mijn medepassagiers gelet, maar ik had gehoord dat een officier van gezondheid van de marine de reis zou meemaken. Nu in den vooravond wat over het achterdek slenterende en iemand in 't oog krijgende die in een bruin khaki-pak in een luierstool zat te lezen, vermoedde ik wel dat dit de bewuste marine-dokter moest zijn. In 't voorbijgaan over zijn schouder glurende, zag ik dat hij verdiept was in de *Misanthrope* van Molière.

Onder oud-studenten is, vooral in Indië, de kennis spoedig gemaakt. We maakten een praatje, gingen vervolgens, daar we de eenige passagiers bleken te zijn, samen even genoeglijk als uitvoerig dineeren en zetten daarna onder een geurige afterdinner de kennismaking op het dek voort, genietende van de afwezigheid van muskieten en de, altijd betrekkelijke, koelte,

door de zeebries en den gang van het schip teweeggebracht. Hollanders, zelfs als ze elkaar voor 't eerst ontmoeten, ontdekken altijd gemeenschappelijke kennissen — dat is een van de weinige voordeelen van een klein volk — en al die factoren werkten mede om ons in een gemoedelijke stemming te brengen. We zetten den eenen boom na den anderen op en toen nu nog bleek dat we een jaar of tien geleden in twee concurrerende raceploegen tegen elkander moesten hebben geroeid, was het ijs voor goed gebroken. Toen we ons tegen middernacht „lieten zakken” tutoyeerden we elkander.

Is het de verre afstand van het gemeenschappelijke moederland, het broederlijke gevoel dat we kinderen zijn van hetzelfde volk, daarginds in het koele Noorden, dat ons Hollanders onder de keerringen zoo gemakkelijk tot elkander brengt? Misschien wel; maar zeker is nog van meer invloed de geheimzinnige „stille kracht”, het gevoel dat we die grootsche Indische natuur, zoo verheven en tegelijk — door het gemis van alle intimiteit — zoo diep-melancholiek, niet begrijpen, evenmin als we de Oosterlingen zelf doorgronden. Wij voelen dat wij zijn waar wij niet thuisheeren, en als kinderen, die bang zijn in het donker, maar hun angst vergeten als zij dien met anderen deelen, sluiten we ons instinctmatig nauw bij elkander aan, veel gemakkelijker en veel intiemer dan we zouden doen als we in de een of andere afgelegen Hollandsche provinciestad op elkanders gezelschap waren aangewezen.

Hij behoorde trouwens tot de bevoorrechten wier uiterlijk hun beste introductie is. Zijn blauwe oogen stonden zoo gezond in zijn eerlijk Zeeuwsch gezicht, zijn tanden blonken zoo wit achter zijn blonde snor, wanneer hij lachte, dat het onmogelijk was, ondanks zijn voorliefde voor Molière's onsterfelijke komedie, in hem een menschenhater te zien. Alleen trok het even mijn aandacht dat hij op mijn vraag of hij getrouwd was, zeer kort-ontkennend antwoordde en terstond het gesprek op iets anders bracht.

Zoo was het begin van een vriendschap die alle gelegenheid had zich verder te ontwikkelen, toen het toeval wilde dat hij eenige maanden later naar dezelfde hoofdplaats op Java werd geroepen waar ik werkzaam was. Hij werd een dagelijksche huisvriend; mijn vrouw en kinderen dweepten met hem. Alleen had de eerste met de flair, waarmede dames op dit punt gezegend zijn, alras ontdekt dat de dokter tegelijk een kindervriend en een vrouwenhater moest zijn. Niet dat hij zich ooit in dien geest uitliet, maar juist dat stilzwijgen, beweerde zij, „spoke volumes”. En 't is waar: als soms de conversatie neiging toonde dien zekeren kant uit te gaan, wist hij zich zoodanig in rookwolken te hullen dat hij er nagenoeg in verdween. Zoodra de nevelen dan weer opgetrokken waren begon hij over iets anders.

Maanden later werd door een droevige gebeurtenis ons vermoeden bevestigd, dat de door ons opgemerkte eigenaardigheid in het karakter van onzen vriend het gevolg was van een treurige ervaring. Op zekeren dag werd de kalme rust van het stille Indische plaatsje verstoord door een vreeselijk feit. Een jonge employé van een der Europeesche handelshuizen had zelfmoord gepleegd na ontvangst van een brief uit Holland waarin zijn verloofde hem zonder eenige inleiding had afgeschreven. De brief had hem bereikt op het oogenblik dat hij de telegrafische mededeeling verwachtte dat zijn huwelijk „met den handschoen” was voltrokken. Hij had zich een kogel door het hoofd gejaagd in de achtergalerij van het huisje, dat hij juist geheel voor zijn jonge vrouw had ingericht.

Onze vriend had het lijk geschouwd en toen hij dien avond bij ons kwam eten was hij zichtbaar onder den indruk, meer dan men van den medicus, die zooveel menselijke ellende van nabij ziet, zou hebben verwacht. Aan tafel was hij afgetrokken en stil, en het was duidelijk dat het hem moeite kostte zijn gramscap te bedwingen over het gedrag van haar, die den armen jongen in den dood had gejaagd, zooals hij zich uitdrukte. Daarna bleef hij zeer bleek en zenuwachtig geruimen tijd in de voor-galerij heen en weer loopen. Eindelijk scheen hij een besluit te hebben genomen en dienzelfden avond vertelde hij ons zijn eigen geschiedenis.

„Onze gemeenschappelijke vriend Thackeray zegt ergens dat, al is hem geen geval bekend dat iemand aan teleurgestelde liefde is bezwiken, hij toch uit zijn omgeving voorbeelden zou kunnen aanhalen van personen, die dientengevolge van tachtig tot zestig kilo zijn afgevallen en dus ongeveer een derde van hun individu erbij ingeschoten hebben, wat geen kleinigheid is. Ze halen het verloren gewicht wel weer bij, zijn misschien op het oogenblik gevoller dan ooit, maar dat er iets van blijft hangen is zeker.

Kort na mijn promotie verloofde ik mij met de dochter van een hoofdofficier in mijn academiestad. Achteraf geloof ik niet dat zij mij beter of slechter vond dan andere candidaten, maar dat zij mij alleen de voorkeur gaf omdat ik eenig fortuin bezat en het geluk had gehad cum laude te promoveren. Er was zelfs sprake van een professoraat...”

Mijn vrouw wilde hier protesteeren, maar hij voorkwam haar: „O, ik weet heel goed wat ik zeg en mijn verder verhaal zal u bewijzen dat mijn vermoeden juist is. Nu ik de zaak kalm bezie, moet ik de grootste schuld geven aan haar moeder, in het oog der wereld „every inch a lady”, dat wil zeggen dat zij zeer gracieuze recipieerde, jaar in jaar uit haar visite-programma afwerkte met een volharding een betere zaak waardig en zelfs bij voorkomende gelegenheden zeer ter snede eenige afgeronde frasen wist te plaatsen, die den oningewijden outsider werkelijk zouden

doen denken dat zij zelf een zedeleer bezat. Ik geloof trouwens niet dat dit vleeschgeworden proza ooit gewetensknagingen heeft ondervonden van de ellende die zij mij heeft aangedaan. Hoogst waarschijnlijk houdt zij zichzelf tot den huidigen dag voor een toonbeeld van moederlijk plichtbesef.

We waren ongeveer een half jaar geëngageerd, toen haar vader ambtshalve in connectie kwam met den schatrijken chef van een Duitsche staalgietery, die, zooals ik dadelijk en instinctmatig vermoedde, smoorlijk op mijn meisje verliefd raakte. Dat hij zich weinig of geen moeite gaf om die neiging onder stoelen of banken te steken mag men nu al niet gentlemanlike vinden, ik moet tot zijn gedeeltelijke verontschuldiging erkennen, dat het hem niet aan aanmoediging ontbrak, eerst van de zijde der oude en daarna ook van die der jonge dame. Ik kon een vaag gevoel niet van mij zetten dat de familie hem en mij beschouwde als twee koorden op denzelfden boog. Van nature optimist, ontgaf ik het mij weer, toen de Duitscher kort daarna vertrok. Ik begon juist te denken dat zekere stijfheid die ik in den omgang der familie sinds eenigen tijd had meenen waar te nemen, alleen in mijn verbeelding had bestaan, toen ik op zekeren dag even onverwachts en ruw werd afgeschreven als de arme jongen, bij wiens lijk ik zooeven gestaan heb. Een maand later was het andere engagement een feit. Mijn gezondheid heeft er niet onder geleden, maar soms beschuldig ik mijzelf van karakterloosheid, van lafheid en dat deed ik vanavond weer...”

Hij zweeg plotseling, dronk met een haastige beweging zijn glas leeg en ik zag dat zijn had beefde, toen hij het neerzette.

„Maar dat bewijst toch niet”, viel mijn vrouw in, „dat andere vrouwen tot zoo iets in staat zijn en...”

„Mevrouw” zeide hij met zijn innemenden glimlach, „u is het levend bewijs van het onlogische van mijn opvatting. Maar ik beweer ook niet dat ik de logica op mijn hand heb. Natuurlijk moet ik dankbaar zijn dat ik niet in den strik geloopen ben, die voor me gespannen was, want met een vrouw die zichzelf beschouwt als de rechtmatige buit van den hoogsten bieder, was ik nooit gelukkig geworden, enzoovoorts. Maar ik voel me tegen verdere proefnemingen op dit gebied niet opgewassen. Ik ben blijkbaar niet voor patriarch in de wieg gelegd, en vrijgezellen moeten er ook zijn...”

„Hij heeft zooeven Thackeray genoemd”, zeide mijn vrouw, toen hij weg was, „weet je waaraan ik onder zijn verhaal telkens heb moeten denken? Aan de geschiedenis van George War-rington uit „Pendennis”.

Wat een nieuwe plant kan opbrengen.

ZOO nu en dan hoort men wel eens berichten betreffende de fabelachtige sommen, die voor nieuwe of zeldzame planten worden besteed. Dat er in deze berichten, die gewoonlijk van Engelschen of Amerikaanschen oorsprong zijn, nogal eens reclame of humbug schuilt, blijkt somtijds maar al te duidelijk. Dat echter een goede, nieuwe plant, wanneer die in handen van een bekwaam kweker komt, nog wel voordeelig kan zijn, blijkt uit het volgende bericht, dat gedeeltelijk aan een oud Oostenrijksch Tuinbouw-tijdschrift is ontleend, en dat uit het dagboek van den betrokken kweker is overgenomen.

Het gedeelte van het dagboek op deze plant betrekking hebbende, luidde als volgt:

1 Juni 1872 bij Rud. Atels & Co., te Weenen, voor fl. 5 gekocht een *Primula japonica*, zij werd op een schaduwrijke plek in den vrijen grond uitgeplant.

10 Sept. De *Primula* werd opgenomen en in drieën gedeeld. Iedere plant werd afzonderlijk opgepot en dicht bij het glas in een koude kas gezet.

20 Juli 1873. Van de *Primula japonica* zijn 2100 zaadkorrels gewonnen, waarvan er heden 2000 verkocht zijn aan den zaad-handelaar Swarda, te Weenen, voor fl. 20.

30 October. De overgehouden 100 zaadkorrels van de *Primula* zijn heden in een zaadtest gezaaid en in een koude bak gezet om te overwinteren.

13 Februari. 1874. De zaadtest met *Primula*-zaden is heden in de kweekkas dicht bij het glas gezet.

10 April. Van de 100 *Primula*-zaden zijn 68 plantjes opgekomen, die heden afzonderlijk, in voedzamen grond, werden opgepot.

1 Mei. De drie oude *Primula japonica* werden op de tentoonstelling der Stiermarksche Tuinbouw Vereeniging in vollen bloei ingezonden, en verwierven heden een prijs van 2 gouden ducaten.

20 Mei. De jonge *Primula*-plantjes zijn heden in een kouden bak uitgeplant.

20 Juli. De drie bekroonde *Primula's* gaven te zamen 10.000 zaadkorrels, waarvan er heden 5000 gezonden zijn aan den heer Swarda, te Weenen, voor fl. 10 en 5000 aan den heer Matern, te Graz, eveneens voor fl. 10.

1 Sept. De 68 jonge *Primula's* heden opgepot en in een kouden bak gezet.

1 Oct. Van de 68 jonge *Primula's* zijn er heden 50 verzonden voor fl. 10.

Verder gaan de aantekeningen over deze plant niet, doch er blijkt uit, dat een plant, die voor 5 fl. werd gekocht in 2 jaar en 4 maanden 40 florijnen en 2 ducaten opracht en de kweker er nog 18 exemplaren van behield. Voorwaar een aardige winst.

E. TH. W.

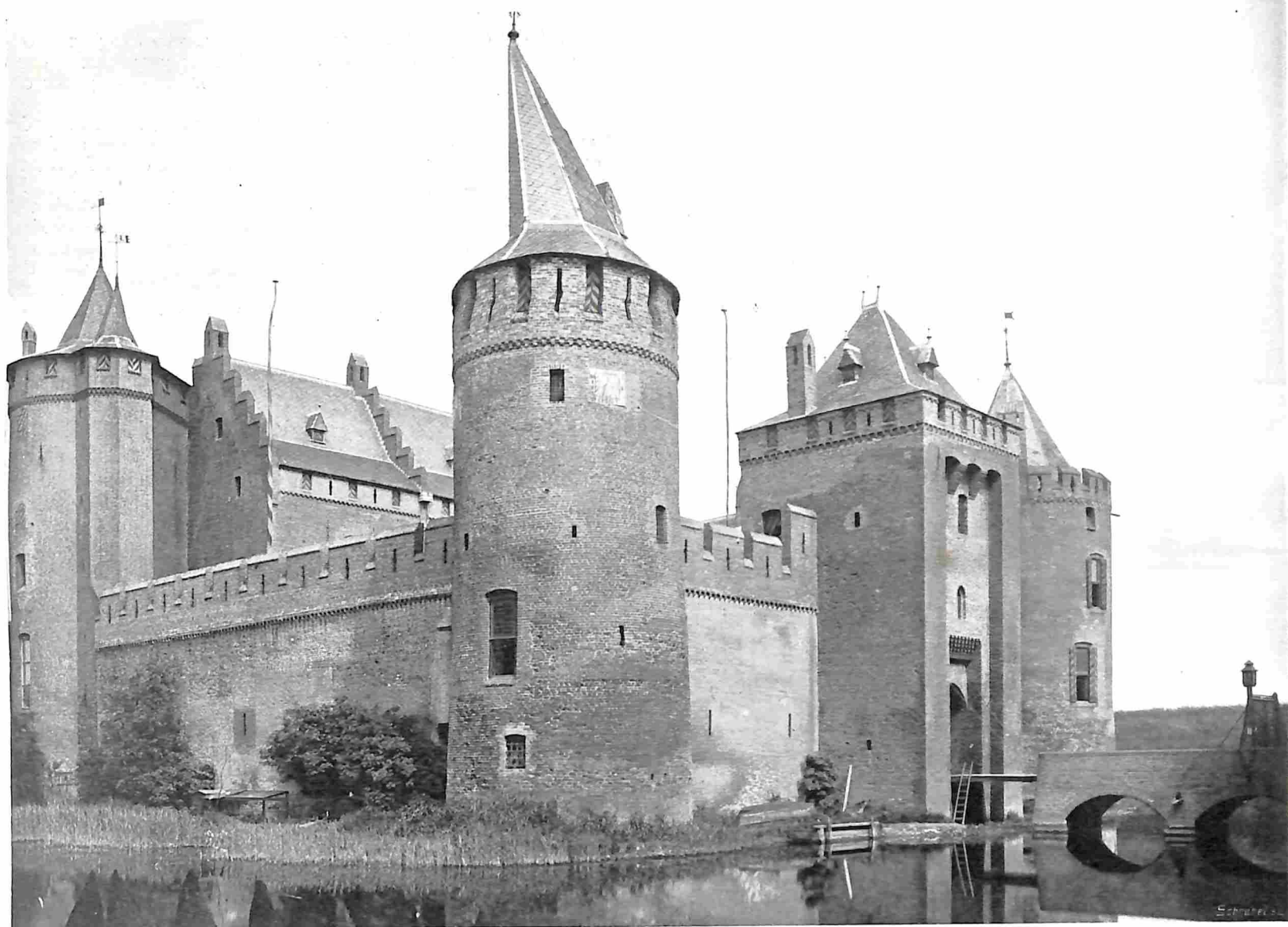

Foto R. H. Herweg.

HET MUIDERSLOT GEZIEN VAN DE LANDZIJDE.

HET MUIDERSLOT.

VAN alle kasteelen en burchten uit ons vaderland, is het Muider slot het meest bekend. De geschiedenis van Floris V en den Muiderkring hebben het slot eene bekendheid bezorgd en eene vermaardheid gegeven, die geen enkel ander kasteel bezit. En daarbij is het zoo wel onderhouden en zoo gemakkelijk te bereiken, dat het geen wonder is, dat er jaarlijks gemiddeld zes duizend menschen het slot gaan bezoeken.

In een groot half uur bereikt men van Amsterdam met de Gooische stroomtram het stedeke Muider en eene korte wandeling langs den rechteroever van de Vecht brengt ons voor den ingang van het slot, dat wij reeds van verre boven het bosschage zagen schemeren en welks torens we verre boven het boschage zagen uitsteken. Het kasteel is gebouwd in den vorm van een vierkant met een toren op elk hoekpunt, terwijl zich boven de poort, die den toegang verleent, eveneens een toren verheft. De steenen brug, die over de slotgracht ligt, zet zich voort in een houten ophaalbruggetje, zooals men die in den riddertijd bij elk kasteel vond. Met behulp van een windas is dit bruggetje op te halen en is dit eenmaal geschied, dan ligt de steenklomp volmaakt geïsoleerd. Treden we de poort door dan staan we op de binnenplaats en zien ons naar alle zijden door dikke, hooge muren ingesloten. Op de binnenplaats zien we een put met kunstig smeedwerk, links van ons zien we de overwelfde bogen, met de steenen zitbanken. En boven die bogen loopt van den zuider- naar den westertoren de weergang met hare kanteelen. Vlak voor ons zien we de ramen der ridderzaal en rechts in den hoek de trap, die toegang tot het inwendige van het slot geeft. Deze trap is bij de restauratie van het slot gedeeltelijk overdekt, doch de fundeering, de penanten en de half-cirkelvormige steenboog zijn de oorspronkelijke onderdeelen van de oude trap. Slaan we het oogs even naar rechts, dan herkennen we aan het ruitvormige metselwerk van groote „moppen” het oudste gedeelte van het kasteel. Gaan we thans het plein over naar den rechterhoek en zien we achter ons, dan bemerken we boven de poort, die we ingegaan zijn, eveneens een gaanderij met kanteelen.

We treden thans het slot binnen en komen het eerst in de ridderzaal. Deze is een groote zaal, die den vorm van een recht-hoek zou hebben, indien de noorder-toren er niet ten deele in geplaatst was. Dadelijk valt ons oog op de groote schouw, met haar mooi oud koperwerk. Op de lijst der schouw lezen we de spreuk van Lucanus: „Semper nocuit differe paratis”, d.w.z.:

Voor wie gereed is, bracht het uitstel altijd schade. De buitenmuur van deze zaal heeft diepe vensternissen met zitbanken. Een mooie eikenhouten tafel staat midden in de zaal en daarvoor de ebbenhouten stoel, die aan P.C. Hooft moet behoord hebben. Een fraai bewerkt bank en eenige antieke stoelen vormen met tal van schilderijen het overige ameublement.

Konden hier de steenen eens spreken! Zij zouden ons verhalen van den tijd van Hooft en Vondel — zij toch zijn getuige geweest van de samenkomsten van hen, die wij in onze letterkunde samenvatten als de Muiderkring. De kunstrijke dochters van den ronden Roemer Visscher, Anna en Tesselschade, bedreven in alle vaders, toefden meermalen, van Baerle, Reael, Samuel Coster, Mostart en nog zoovele anderen, bekend uit onze letterkunde waren meermalen te gast op het hooge huis te Muider.

Sinds 1420 bestond het ambt van Baljuw van Gooiland en sinds dien tijd bewoonden de functionarissen het aloude kasteel. Den 23sten Mei 1609 aanvaardde Pieter Corneliszoon Hooft het ambt van Baljuw van Naarden en Gooiland, Drossaart van Muider en Kastelein van het Muider slot. De wintermaanden uitgenomen, woonde hij bijna veertig jaren op het slot, dat het middelpunt was geworden van de letterkundige beweging dier dagen. Doch behalve letterkundigen ontbraken ook andere kunstenaars niet op het slot. Francisca van Sweelinck en Tesselschade beoefenden er de toonkunst. Vooral in den nazomer hadden deze artistieke bijeenkomsten plaats. Het slot was toen omringd door veel geboomte en het rijpe ooft noodde dan tot genieten. Te midden van het geboomte had Hooft een koepeltje doen bouwen, dat hem tot studeervertrek diende. Hier schreef hij zijne belangrijke prozawerken — na een arbeid van negentien jaren waren zijne „Nederlandsche Historiën” voltooid. De onverbiddelijke dood rukte achtereenvolgens de leden van den Muiderkring weg en toen in 1647 Hooft zelf den tol aan de natuur moest betalen, bleven slechts Vondel en Tesselschade van 'teens terkundige voortbrengselen van den Muiderkring zullen blijven en zullen gewaardeerd worden zoolang ons Nederlandsch gesproken wordt.

Zetten we thans de wandeling door het slot voort. Het vertrek, grenzend aan de ridderzaal, heet de gijzelkamer. Hier vinden we een middeleeuwsche schouw, die Hoofts zinspreuk, Omnibus Idem, — voor allen dezelfde — voert. Een trap leidt ons naar

den wester-toren. En in dezen toren vinden we het vertrek, dat eens graaf Floris V tot kerker diende. Toen de graaf door de verbonden edelen op de jachtpartij buiten Utrecht gevangen was genomen, werd hij naar 't slot Kronenburg aan de Vecht gevoerd. In den nacht van 23 op 24 Juni 1296 bracht men hem naar 't slot te Muiden over, van waar men den graaf gemakkelijk naar England dacht te brengen. De saamgestroomde boeren en poorters, die hun geliefden graaf uit het geweld der saamgezworenen wilden verlossen, bewaakten echter de monding der Vecht, zoodat aan eene ontsnapping langs die zijde niet te denken viel. Ten einde raad besloten de edelen met den graaf door de belegeraars heen te sluipen om dan hun gevangene naar Brabant of Vlaanderen te brengen. Het was een waagstuk, doch niets anders bleef den verwoeden vijanden van „der keerlen God” over. Zij kleeden hem in eenvoudig grijs gewaad, boeien hem de handen en stoppen hem een handschoen in den mond. Aldus geheel weerloos gemaakt, wordt hij op een paard gebonden en in alle stilte verlaten de rotgezellen het slot. Zij kiezen hun pad langs ongebaande wegen en moerassen om hunnen belegeraars te ontsnappen. Als door een wonder gaat alles in den beginne goed. Reeds zijn zij tot dicht bij Naarden gekomen, waar zij echter op een bende Gooiers stuiten. Deze eischen vrijheid voor hun geliefden heer en beschermer. Doch de edelen laten hun prooi niet zoo gemakkelijk los. IJlings wenden zij den teugel om de beschermende wallen van het slot weer te bereiken. Op een half uur afstands van Muiden stort het paard van graaf Floris en valt met zijn berijder in een sloot. Het dier kan niet uit het water komen en de vervolgers naderen steeds. Geraert van Velzen trekt zijn zwaard om des graven hoofd te klooven — de slag mist, doch de handen van den gevangene zijn afgehouden. Nog tal van dolkstooten brengt de razende Velzen den weerlooze toe en laat hem ten slotte ziertogend in het moeras liggen. Toen de Gooiers hem bereikten, leefde hij nog, doch spoedig blies hij den laatsten adem uit. Het lijk van den beminden graaf werd gebalsemd en naar Alkmaar gevoerd. In het hooge koor der kerk ziet men de tombe, waar het bijgezet is. Op die tombe leest men: „Hier onder ist ingewant van grave florens van hollant verslagen wort van h gerrit van velsen Anno 1296 de XXVII junij”. Bekend is het verhaal van de twee windhonden van den graaf, die hem in den dood zelfs trouw bleven en die op de grafstede van hunnen meester ook den dood vonden, daar zij alle voedsel weigerden. De straf ontging den saamgezworenen niet. Gijsbrecht van Aemstel en Herman van Woerden ontvluchtten hun vaderland. Geraert van Velzen meende zich met anderen der saamgezworenen in 't slot Kronenburg te kunnen staande houden. Doch dit kasteel werd belegerd door het woedende volk en ten slotte moest Velzen zich overgeven. Volgens sommigen is de hoofddader van den aanslag op eene gruwzame wijze ter dood gebracht — volgens anderen is hij door de vlucht den dood ontkomen.

De kamer in den westertoren, waar wij thans vertoeven, was eens de gevangenis van den ongelukkigen graaf. De bloedvlek op den vloer, die men vroeger vertoonde en die bij overlevering van Floris afkomstig was, is verdwenen. En dit is goed ook. Uit den westertoren bereiken wij langs een smalle steenen trap de kanteelen-gaanderij of den weergang. Hier hield men de wacht in tijd van nood en van hier kon men de belegeraars op alle mogelijke manieren bestoken. Langs deze gaanderij bereikt men den zuider-toren.

Opnieuw begeven we ons naar de ridderzaal om thans in tegengestelde richting te gaan. Eerst komen we in de keuken — uitstekend gerestaureerd. De mooie vloer van verglaasde steen en de eenvoudige schouw geven dit vertrek een middeleeuwsch karakter. Gaan we verder, dan komen we in de kamer van den Utrechtschen Bisschop Jan van Arkel. Deze was met den Hollandschen graaf in strijd en legde in 1356 Muiden in de asch. Hij vermeesterde het slot en bracht het zoodoende weer voor eenigen tijd aan het Sticht. Doch in hetzelfde jaar hernamen de Hollanders het weer. Ruim een eeuw later nam de graaf van Charolais, later Karel de Stoute, een tijdlang zijn intrek op het slot. In 1504 nam Karel van Gelder bij verrassing het Muiderslot in.

Nog steeds is onze wandeling door het slot niet geëindigd. Uit de bisschopskamer bereiken wij den ooster-toren met de kamer van P.C. Hooft. Wat verrukkelijk panorama ontrolt zich hier voor onze oogen! Het spiegelen vlak der Zuiderzeelicht voor ons — in de verte zien wij Volendam en zelfs Marken. Tal van botters en andere vaartuigen met blanke zeilen breken den horizon. Waar wij onzen blik wenden — overal is 't een lust der oogen!

Nog even loopen wij door den poort-toren en zien er de drie steenen trechters,

Foto R. H. Herwig.

HET MUIDERSLOT. DE INGANG OP DE BINNENPLAATS.

waaruit men kokend lood en allerlei andere liefelijkheden kon werpen op de hoofden der belegeraars, wien 't gelukt was tot voor de poort van 't kasteel te komen.

Onze wandeling door het slot is bijna ten einde. We zien nog een vertrek op de bovenverdieping, dat men de kapel noemt — de vriendelijke geleider toont ons een gedeelte van den zolder, boven de ridderzaal dat diende om de bezetting, die het slot meermalen had, te herbergen. Vanzelf spreekt het, dat kelders en ondergrondsche gevangnissen in het Muiderslot niet ontbreken.

Vermelden wij ten slotte nog iets uit de geschiedenis van dit gebouw, dat zeer merkwaardig is en zoowel architectonische als historische beteekenis heeft. In het begin der 13e eeuw is waarschijnlijk de noord-oostelijke hoek van het slot — thans ridder-

Foto R. H. Herwig.

HET MUIDERSLOT. DE GIJSELKAMER.

zaal, keuken en noorder-toren gebouwd door Bisschop Otto II van Utrecht. Floris V kreeg dit „stenen huis” eerst in pand, in 1285 in eigendom en deze schijnt het overige deel van het slot gesticht te hebben. Als grensvesting behoorde het Muider-slot nu eens aan Holland, dan weer aan 't Sticht, en het kreeg bovendien ruim zijn deel van de onrust der tijden van binnenlandschen oorlog. Intusschen was het de zetel geworden van den Baljuw van Gooiland en ook in deze omstandigheid bleef het niet van krijgsrumoer verschoond. Meermalen werd het bedreigd o.a. door Sonoy in 1576. In 1629 moest het slot nogmaals in staat van tegenweer gebracht worden. Graaf Hendrik van den Berg deed toen met Spaansche benden een inval op de Veluwe en Frederik Hendrik, beducht voor de veiligheid van Amsterdam, liet het slot bezetten en weerbaar maken. Doch Van den Berg gaf zijne poging op en P.C. Hooft kon zijn degen in de scheidde laten. In 1672 werd andermaal bezetting in het kasteel gelegd, doch de Franschen kwamen wel te Muiderberg, doch niet voor het slot. Toen de Republiek der Vereenigde Nederlanden ineensstortte, hield ook de functie van Baljuw van Gooiland op te bestaan. Sinds dien tijd heeft het gebouw menigerlei bestemming gehad. In 1795 logeerden er de Fransche soldaten, die ons zogenoemd kwamen bevrijden en die men om hun armelijk uitzien den naam van Sans-culotten gaf. In 1796 gebruikte generaal Krayenhoff het slot tot het verrichten van militaire observatiën en in 1798 werd het eene staatsgevangenis en werden er eenige Amsterdamsche autoriteiten, die door den coup-d'état van den 12en Juni de volksgunst verloren hadden, gekerkerd. Later diende het Muiderslot tot arsenaal. In 1824 kwam het aan Domeinen en in de Oprechte Haarlemsche Courant van 4 en 11 Juli 1825 kon men lezen, dat het Muiderslot..... voor afbraak te koop was. Tal van aanzienlijke ingezetenen uit den lande, de Maatschappij voor Letterkunde te Leiden en de Tweede klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut wendden zich met adressen en smeekbeden tot den Koning om den dringenden moker des sloopers, zoo 't kon, af te weren. De pogingen hadden succes. Op 12 Juli 1825 werd gepubliceerd, dat de verkoop van het slot te Muiden voorloopig niet zou doorgaan.

Het slot was gered! Onder de bekwame leiding van den architect J. W. H. Berden is het gerestaureerd en teruggebracht in den toestand, waarin het zich in de 16e eeuw vertoonde. Ook voor het inwendige werd goede zorg gedragen en wie thans het Muiderslot bezoekt, zal zich zijne moeite niet beklagen. Het kasteel heeft te veel historische herinneringen om ooit vergeten te worden. Het herinnert ons meer dan iets anders aan het bloeitijdperk onzer vaderlandsche letterkunde!

J. A. DOESBURG LANNOOY.

Foto R. H. Herwig.

HET MUIDERSLOT. DE KEUKENSCHOUW.

HET MUIDERSLOT. DE SCHOORSTEEN IN DE RIDDERZAAL.

Om snijbloemen lang te bewaren.

IN Buiten nr 14 werd gevraagd naar het bestaan van een poeder, dat in water gemengd de daarin geplaatste snijbloemen langer goed zou doen blijven. Nr 13 gaf reeds eenige recepten voor plantenwater. Dat er echter een universeel middel bestaan zou gelooven we niet, daar toch verschillende bloemen vaak andere verzorging vragen na het afsnijden.

Daarbij komt, dat we meermalen pogingen zagen om bloemen te houden, welke als snijbloem absoluut ongeschikt waren, terwijl toch voor cultuurbloemen iedere goede prijscourant bij de soorten uitdrukkelijk vermeldt in welke mate ze als snijbloem dienst kunnen doen. Men houde dit wel in het oog, en wat wilde bloemen betreft, is ondervinding de beste leermeesteres.

Eenige praktische wenken mogen hier volgen. Als algemeene regel diene, dat het wenschelijk is de bloemen niet midden op den dag of als ze in volle zon staan te snijden, ze zoo spoedig mogelijk in frisch, koud water te zetten en ze een koele standplaats te verzekeren. Pas ontluikende knoppen verdienen de voorkeur, ze acclimatiseeren gemakkelijker binnenshuis. Alvorens ze in het water te plaatsen snijde men altijd een stukje onder van de steelen af, liefst met schuine snede om het toetreden van vocht te vergemakkelijken. Vooral als de uiteinden reeds ingedroogd zijn is dit bepaald noodzakelijk; herhaling dezer operatie kan nooit kwaad. Houtachtige stengels splijte men een eindje open en over eenige centimeters ontdoe men ze van onderen geheel van de bast. Hulstbessen behoudt men lang rood door afschillen van het onderste takeinde.

Is gedurig ververschen van het water altijd een vereischte, bij het houden van bloemen in een warme kamer is toevoeging van een ietsje keukenzout, om waterbederf tegen te gaan, aan te bevelen. Waar men bang is om de rangschikking der bloemen te verbreken, kan bij het snelle verdampen bijvulling met water heel handig uit een gewonen theepot geschieden. Voor bestuiving der bladeren en stengels met een sproeispuut zijn arrangementen met fijn groen van varens, enz. ook zeer dankbaar.

Om de ontbinding van zachte bloemstengels, zooals asters, zonnebloemen enz. tegen te gaan is een laagje houtskoolpoeder in de vaas zeer dienstig. Steeds zij men erop bedacht de snijbloemen binnenshuis zoo min mogelijk in zonneschijn of bij kachelwarmte te plaatsen; als ze geen dienst behoeven te doen in de kamer is haar plaats in een donkere, koele ruimte, en menig bouquetje, dat de nachten buiten doorbracht, behield daardoor dagen langer zijn frischheid.

Is de fleur eenmaal voorbij, dan mogen kunstjes, als b.v. het indooopen van rozenstelen in kokend water gevolgd door koud plaatsen een korte wijle den bloei doen herleven, verwelkte heliotroop moge met wat kamfer in het water als door een tooverslag opleven, van langen duur is die tweede jeugd nimmer.

Wie snijbloemen verzenden wil snijde ze des avonds en plaatse

ze eerst gedurende den nacht op een koele plek, zeer diep in een flinken bak met water, zoodat ze geheel met vocht verzadigd de reis aanvaarden kunnen, terwijl een van de wandeling medegebrachte veldruiker, welke schijnbaar verlept is, door zulk een bijna ondergedompeld verblijf in den regel weer geheel bijkomen zal.

Wie bloemen plukt, doet beter ze losjes bijeengelegd in den arm te leggen, — wat bovendien een mooi meisje heel goed staat, — dan ze stijf bijeengebonden in stijf toegeklemde, warme hand mede te dragen: vooral in het water groeiende bloemstengels zijn in dat opzicht zeer gevoelig. We zagen meermalen afgesneden waterlelies na kort vervoer het niet meer ophalen, doch toen we een kan water mee in de schuit namen en ze direct na het plukken daarin plaatsten, bleven ze behouden.

In een Amerikaansch blad vonden we voor eenige jaren nog een middel om viooltjes zeer lang goed te houden. In een schaal met water worden ze los naast elkaar gezet en des nachts moet men ze op zeer koele plek plaatsen met een over de schaal passend glas overstolpt. Wie ze dan zoo koel mogelijk houdt overdag binnenskamers, en ze niet op den tocht zet, kan er lang plezier van beleven. G.

DE NIEUWEZIJS VOORBURG WAL.

(Vervolg).

HET fraaie korenmeetershuisje, nog in de laatste jaren gerestaureerd, dagteekent van 1588 en werd in 1620 verbouwd. Het heeft in zijn jeugd, tusschen de bedrijven door, een kleine maar toch belangwekkende rol vervuld bij den reeds gememoreerden aanval op Amsterdam. De geuzen of Staatschen verkeerden toen n.l. eerst in de meening, dat dit voor dien tijd niet onaanzienlijk gebouw het stadhuis was. Zij maakten er zich meester van en bezetten het, maar gaven zoodoende den Amsterdammers voldoende tijd om hun eigenlijk stadhuis in tegenweer te brengen en zich van aangevallenen tot aanvallers te maken.

Een tijdgenoot van het korenmeetershuisje was het in 't begin der vijftiende eeuw gestichte Sint-Geertruidsklooster. Geen steen echter bestaat er meer van; alleen de naam Geertruidsteeg helpt u eenigszins terecht bij de plaatsbepaling. Destijds waren er twee stegen van dien naam, en tusschen deze beide lag het nonnenklooster. De noordelijkste der stegen draagt thans den naam Suikerbakkersteeg, naar de suikerbakkerij die op de plaats van de voormalige kloosterkapel gestaan heeft. Onze afbeelding — weergave van den toestand vóór de demping in 1883 — geeft op deze plek nog eenige 17de en 18de eeuwsche geveltjes te zien, maar ook van deze vindt men bij vergelijking, (op één na) niets meer terug. Bij gedempte grachten met tramverkeer schijnen oude gevels niet meer te dulden!... Te meer treft ons daarom, als uitzondering op dezen regel, het aardige geveltje van het Makelaarskantoor, met zijn Jonisch poortje en zijn cartouche met 't jaartal 1633, op den hoek van de Nieuwstraat. Van de weinige ons overgebleven gildehuizen is dat van het in 1578 opgerichte Makelaarsgild een tekenachtig gebouwtje, dat nog lang, de trotsche moderne magazijnen en kantoren ten spijt, onzen Voorburgwal moge sieren.

Al voortwandeland zijn we thans het merkwaardigste en het aanzienlijkste deel van onzen voormaligen burgwal genaderd. Nauwelijks denken we aan de Stoelenmarkt die (in de zeventiende eeuw) op de hoogte van de Gravenstraat en later, tot ver in de negentiende eeuw, schuin er tegenover, voorbij de Molsteeg, gehouden werd, wanneer we de beroemde Nieuwe kerk, „de Koningin van Aemstel's hoofgebouwen" bij Vondel, voor ons zien oprijzen en daarachter de trotsche steenmassa van 's werelds achtste wonder, — Amstel's vroeger stadhuis. Toch is het niet bij de zoo vaak beschreven gebouwen, dat we zullen stilstaan. Alleen veroorloven we ons met Lamberts een blik naar de overzijde, van onder den „Onvolmaakten toren" der Nieuwe kerk, — op het patricisch stukje gracht, dat reeds zoovele veranderingen ondergaan heeft en er nog zoovele ondergaan zal. Lamberts moet óf naar een oude afbeelding geteekend, óf zijn phantasie den vrijen loop gelaten hebben, want „de Onvolmaakte toren" is lang voor zijn tijd — in 1785 — afgebroken. Maar het complex gebouwen, waar we den kijk op hebben, is uit Lamberts' dagen. 't Is er den teekenaar om te doen, in de forsche omlijsting van deze spitsboog onhetgindscheschemerigegroepje huizen te doen zien, zoo verscheiden van leeftijd en stijl, met het Postkantoor als middelpunt. Wat een idyllisch stadskiekie!

Het is hier nog het oude „Generaal Post-Comptoir", hetzelfde dat ons van een anderen kant en met het gezicht op den vóorkant van den Onvolmaakten toren, de teekenaar zien laat, die in de manier van Jan de Beijer zulk een fraaie, uitvoerige aquarel maakte. De voorganger van dit gebouw, de stadspaardenstal, stond aanvankelijk — 1612 — aan de overzijde, op de plek van het tegenwoordige Paleis. Veertig jaar later moest het worden afgebroken om plaats te maken voor Van Campen's wonderwerk, en kwam nu aan de westzijde te staan, op de steenen brug, onder welke men nog lang doorgevaren heeft van den Nieuwezijds Voor- in den Achterburgwal (Spuistraat). Die nieuwe paardenstal zag er keurig uit; de voor- en achtergevels waren van fraai beeldwerk voorzien en ook inwendig was alles op onbekrompen leest geschoeid, — veel te mooi naar den zin van Sinjeur Comelin, die er vlak naast woonde en zelfs in zijn beroemde beschrijving nog even meesmuilen moest over zoo'n gebouw — meer een heerenstal dan een verblijfplaats voor „zulk slag van volk" als Amsterdamsche sleepers, aan wier ruwheid en luidruchtigheid om zijn deur hij zeker wel een broertje dood had. In 1748 komen de posterijen der verschillende Hollandsche steden en ook die van Amsterdam aan de Provincie; Stadspaardenstal, de aangrenzende stadsapotheek en twee of drie belendende woningen worden voor f 45000 aan de Staten van Holland verkocht. Ook dit gebouw moest weer plaats maken voor een beter: in 1856 verrees het door den architect Cornelis Outshoorn gebouwde Postkantoor, dat ook reeds weer heeft moeten verdwijnen, en vervangen werd, met een algemeene afbraak en verandering van de geheele omgeving, door het tegenwoordige.

Afbraak, vernietiging, verdelging, — daar kan deze oude plek van spreken. Wie woonden er eenmaal niet „achter 't Stadthuys!" Daar hadt ge in de 17de eeuw den rijken koopman en reeder Pieter Reael (familielid van den bekenden gouverneur-generaal Laurens) tusschen de Stilsteeg en de Huiszittensteeg „in den gouden Reael", dat later „de Haegsche kantwinkel" werd; daar vondt ge, vlaknaast, een anderen koopmans-nabob, Elbert Jonckheijn „in de Roode Hand", wiens broeder, de meer bekende zeekapitein Jan Simonsz Jonckheijn, uit dit huis trouwde; een andere oorlogsbank, Wijbrand Warwijck, vice-admiraal onder Jacob van Neck, woonde hier ongeveer 1600 „in de Lijnwaetkist". Caspar Comelin, „boekverkooper en courantier" — ge hoordet hem reeds mopperen — kon uit deze buurt niet scheiden: eerst woonde hij er „in de Waerheyt", daarna (1677) op den hoek van de Huiszittensteeg „in de Tooren van Dordrecht". Een drager van den beroemden naam Van Diemen, Gerard Wolphaertsz., woonde op den Wester Voorburgwal „in 't Huys te Cleef", misschien wel waar later „De Hooiberg" kwam! En nog treft ge hier een voorvader van den beroemden Muider drost, Claes Willemse Hooft „in den Rooden Bock", en een lid van de beroemde Appelmann's op den hoek van den paardenstal; en nog tal van anderen. Aan den overkant, „in 't Vosgen" achter 't stadhuis, is de woonplaats van Pieter Jansz Sweelingh, den zoon van den vermaarden orgelist van de Oude kerk... „In de schaduw der Postkantoren" zou een zeer geschikte titel kunnen zijn voor een levend stuk geschiedenis van deze oude plek.

Dat vóór 1616 op den wal achter 't Stadhuis de Appelmarkt („van de Kerksbrug to de Gasthuissluis") en dat op de sluisen de Melkmarkt gehouden werd, zal na deze herinneringen misschien wat nuchter klinken, maar we mogen niet vergeten, dat het voor de „juffers" van al die groote heeren een waar gemak

ONGEDEMPT NIEUWEZIJS VOORBURG WAL BIJ DE GEERTRUIDSTEEG.

DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL MET STADHUIS, NIEUWE KERK (ONVOLMAAKTE TOREN) EN POSTKANTOOR, OMSTREEKS 1770.

Naar een gekleurde tekening in den trant van Jan de Beijer. (Koninkl. Oudheidkundig Genootschap).

was de „merckt” zoo dichtbij te hebben en dat de „maerte” als ze alleen moest gaan, niet zoo lang behoefde uit te blijven als groente of melck moesten worden ingeslagen.

Een markt met een poëtischen naam wacht ons „over de sluis”. Van ouds is de Bloemmarkt een geliefkoosd onderwerp geweest voor schilders en teekenaars. Schooner en in grooter bekoorlijkheid van haar Hollandschen bouwtrant is de Bloemen Pijpenmarkt niet weergegeven dan door Berckheijde. Als aangebouwd tegen den massalen achtergrond van het oud stadhuis mag deze burgwal een juweel van stedenschoon heeten en het schijnt alsof de forsche Atlas op den achtergevel van het achtste wereldwonder zeggen wil: „Hier, wijs mij op de globe waar ter wereld zoo'n tweede aanblik te vinden is!” Jan Smit en de graveur van de Leth hebben op hun prenten een uitvoeriger bloemmarkt geteekend, maar het ick-en-weet-niet-wat van Berckheijde haalden ze niet. En wat de plek als *marktplaats* beteekende zou ons niemand beter hebben kunnen laten zien dan Pieter van den Berge, ware het niet dat zijn „gesicht van de blommarkt tijdens markttag”, destijds geveild uit het Cabinet-Slagregen, sedert spoorloos verdwenen is.

(Wordt vervolgd).

CORN. J. GIMPEL.

DE NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL. DE DONKERE SLUIS MET HET VOORLAATSTE POSTKANTOOR, EN DE OUDE „PORT VAN CLEVE”, OMSTREEKS 1880.

PARIJS TIJDENS DE REVOLUTIE.

DE SLOTENMAKER VAN LODEWIJK XVI.
(Slot).

HIJ heette François Gamain en zijn geschiedenis is jammerlijk; het is, in dit hart van modder, een smadelijke strijd tusschen lafheid en vrees. Gamain was slotenmaker te Versailles; zijn vader en zijn grootvader waren verbonden geweest aan den dienst van het kasteel; hijzelf ging er, vóór de Revolutie, elken dag heen. De koning mocht hem gaarne en oefende zich, onder zijne leiding, in het slotenmaken in een kleine werkplaats, die nu nog in het paleis aanwezig is.

Later, toen hij in de Tuilerieën geïnterneerd was en aan vluchten dacht, wilde Lodewijk XVI zijn belangrijkste papieren op een veilige plaats bergen, en daartoe riep hij de hulp in van zijn getrouwen Gamain; hij stuurde zijn kamerdienaar Durey naar Versailles, en deze bracht den slotenmaker door de keukens in de Tuilerieën. Het gat was in den muur uitgehold; drie nachten had de koning er zelf aan gewerkt, terwijl Durey het kalkpuin bijeenveegde dat hij naar de rivier bracht. Deze holte moest nu nog gesloten worden met een ijzeren deur, welke Lodewijk XVI gesmeed had in een kleine werkplaats, aangebracht in de

verdieping gelijkstraats bij de bibliotheek.

Gamain was een heelen dag — het was 22 Mei 1791, op dit punt is de getuigenis van Durey stellig — bezig om de duimen en de schootplaat in het metselwerk te bevestigen. Daar het in de gang waar hij werkte donker was, lichtte de koning hem bij met een kaars; Durey gaf het gereedschap aan. Toen de papieren geborgen waren en de kast gesloten was, werd de sleutel in een gezegelde cassette gelegd onder een vloersteen aan het einde van de gang.

Laat in den nacht kwam de slotenmaker in Versailles terug, en dadelijk greep de vrees hem aan; toen hij een maand later de vlucht van de koninklijke familie vernam, werd zijn angst nog grooter. Als men eens bij toeval de bergplaats ontdekte? Als Durey het eens verklapte? Als anderen het geheim des konings kenden?

Voor Gamain was het geen leven meer. Toen hij op 10 Aug. van het volgende jaar hoorde, dat het kasteel in de macht was van het gepeupel, zweette hij bloed van angst; hij at niet meer en was niet in staat om te werken; in angst en vrees informeerde hij naar de nasporingen die in de Tuilerieën gedaan werden, en vroeg „of men het kasteel ging afbreken.” Men vertelt, dat hij tienmaal naar Parijs ging, vast besloten „om alles te zeggen”, en dat hij terugkeerde zonder iemand gesproken te hebben. Toen hij hoorde dat de koning terecht zou staan, dacht hij er eerst over te vluchten, maar hij had geen geld; waarvan moest hij in den vreemde leven? Daarom besloot hij te spreken.

Toen hij weer thuis kwam, na zijne verklaring ¹⁾ afgelegd te hebben, was, al had zijn geweten geen rust, ten minste zijn geest gerustgesteld, en men roemde „zijn patriotischen ijver.” Hij werd benoemd tot een der commissarissen, die in opdracht hadden, „van al de monumenten der gemeente het schilderwerk, het beeldhouwwerk en de opschriften te doen verdwijnen, die aan het koningschap en het despotisme konden herinneren”, hetgeen te Versailles voorwaar geen sinecure was. Met het proces van den koning kwam hij nog meer in de gunst; in Januari 1793 werd hij bevorderd tot officier der municipale garde. In die dagen zag men hem in de lanen loopen, altijd galachtig en somber, zijn mager lichaam omwonden met een breede driekleurige sjerp; de arme man, wiens leven vergald werd door vrees, begaf zich dagelijks van zijn vroegere werkplaats op den boulevard de la Liberté

¹⁾ De eigenhandig geschreven verklaring van Gamain betreffende de ijzeren kast bevindt zich in de Bibl. Nat. afd. manuscriten. Fr. nouv. acq. no. 6241.

DE N. Z. VOORBURG WAL. KIJK JE DOOR DEN ONVOLMAAKTEN TOREN DER NIEUWE KERK OP HET POSTKANTOOR ± 1840. Naar een O. I. Inkttekening van G. Lamberts. (Kon. Oudheidk. Genootschap).

naar het gemeentehuis; hem ziende passeeren, met de cocarde op de muts en den stok in de hand, waren er misschien wel menschen wien zijn uiterlijk schrik aanjoeg.

In September wordt het corps municipal van Versailles als „verdacht van gematigdheid” ontbonden; daardoor is Gamain, in zijne kwaliteit van ontslagen ambtenaar, onder de verdachten gerangschikt, zoodat de gril van een *mouchard* hem naar het schavot kan zenden. Van dien dag af wordt zijn leven een verschrikkelijke nachtmerrie.

In dit verbijsterende drama der Revolutie, waarin alles waartoe de menschelijke ziel in staat is, heldhaftigheid, laagheid, dwaasheid of misdaad, tot het toppunt werd opgevoerd, speelde de vrees ook een rol, al beslaat zij geen groote plaats in de verhalen. Een vrouw die schreeuwt, zegt men, maakt meer rumoer dan twintig mannen die zwijgen, en daar de geschiedenis juist alleen het rumoer boekstaaft, heeft zij het tragische stilzwijgen van de ontzaglijke kudde vreesachtigen, wier onmeetbare lafhartigheid men nooit zal kennen, minachtend genegeerd.

Daarom is het geval van Gamain van belang, als de geschiedenis van een ziel in doodsangst. Het denkbeeld van de gevangenis, van de rechtbank, van de kar die hem naar het schavot rijdt, van de guillotine vervult hem met angst en ontzetting en laat hem niet los; hij behoort tot de lieden die leven zonder te slapen, die naar het minste geluid op straat, naar de voetstappen op de trap luisteren, overal en onophoudelijk gevaar duchtende. Heeft hij niet te laat gesproken? Zal men hem geen verwijt maken van de vriendschap die Lodewijk XVI hem betoonde? Als men hem beschuldigt, den koning te laat te hebben aangegeven, welke verontschuldiging kan hij dan aanvoeren? Zoo komt hij er toe, een verfoeilijken en onzinnigen roman op te bouwen.

In de eerste plaats stelt hij de vervaardiging van de ijzeren kast op 22 Mei 1792, dus een vol jaar later. Verder verzint hij, dat de koning hem heeft willen vergifigen. „Toen het werk afgelopen was, schonk de koning hem, daar hij zeer warm was, met zijn koninklijke hand een groot glas wijn in, en animeerde hem om het tot den laatsten druppel uit te drinken.” Gamain doet het, bedankt den koning en verlaat de Tuilerieën; nauwelijks is hij op weg, of hij krijgt „vreeselijke pijnen in de ingewanden.” Toch sleept hij zich voort tot Versailles, en des nachts is hij den dood nabij. Lodewijk XVI heeft hem vergiftigd om zeker te zijn van zijn stilzwijgen! Het vergif werkte krachtig; ondanks de beste behandeling, bleef Gamain „gedurende meer

dan vijf maanden verlamd in al zijn ledematen” en kon hij zijn „smartebed” niet verlaten, maar zoodra hij zich weer bewegen kon, was „zijn eerste zorg” naar minister Roland te loopen en hem te onthullen, tot welk werk de koning hem gebruikt had.

Aldus de fabel door Gamain bedacht en waarmede hij een tweeledig doel beoogde. Zij leverde in de eerste plaats een verontschuldiging voor de late aangifte, en in de tweede plaats stelde zij het verraad voor als een zeer begrijpelijke wraakneming: Capet vergiftigt Gamain, en deze zendt den koning naar het schavot; zij zijn dus quitte.

Men zou geen idee moeten hebben van de lichtgeloovigheid in den revolutietijd om te twifelen aan het succes van deze schandelijke lastering. In Mei 1794 bracht het lid der Conventie, Peyssard, bijstaan door den ex-pastoor Musset, den roman van Gamain op de tribune der Conventie. Men kan zich voorstellen, hoe de nagedachtenis van Lodewijk XVI dien dag behandeld werd. Lodewijk XVI — „dit monster wiens naam alle misdaden inhoudt en een wonder van schelmschheid en trouweloosheid in herinnering brengt”... werd aan de Vergadering, die stom van verbazing was, afgeschilderd „als koelbloedig een glas vergiftigen wijn aanbiedende aan een huisvader, dien hij aldus met een vriendelijk gezicht vermoordt.” — De rede naar besluit aldus: „Afschuwelijke wezens, als gij aldus de menschen die u dienen beloont, wat geeft gij dan om de rest van het mensdom?” De zaak eindigde met de aanneming van een besluit van de volgende strekking: „François Gamain, vergiftigd door Louis Capet op 22 Mei 1792, ouden stijl, zal een levenslange jaarlijksche rente genieten van 1200 livres, te rekenen van den dag der vergiftiging”.

Deze anecdote is er grif ingegaan: om de vijf en twintig jaar duikt zij weer op, met eenige nieuwe borduursels versierd. Paul Lacroix heeft er vroeger melding van gemaakt in een boekje, getiteld: „Evocation d'un fait ténébreux de la Révolution française”, en daarin den roman aangedikt met al de sappen zijner verbeelding. In dit verhaal vertelt hij hoe Gamain, krimpande van pijn in de ingewanden, gevonden werd op den weg van Parijs naar Versailles; een hond, die de rest had opgegeten van het vergiftigde gebak, dat Marie-Antoinette aan den slotenmaker had gegeven, stierf binnen twee uur. Men ziet, hier is het niet de koning maar de koningin die den man vergiftigt, en voor alle zekerheid is bij het glas wijn een stuk taart gevoegd. Verder volgen de verschillende fasen van de verlamming, waardoor Gamain gedurende vijf maanden aan het ziekbed gekluisterd was....

Dit onzinnige verhaal heeft lichtgeloovige lezers gevonden; eenigen hunner hebben in de cartons der archieven het dossier gezocht, waaruit de schrijver zijn inlichtingen had geput, en toen zij niets vonden, kwamen zij tot de conclusie, dat „de papieren betreffende deze zaak tijdens de Restauratie waren vernietigd”, een onderstelling die een heele troost is voor de teleurgestelde snuffelaars.

De waarheid is, dat Gamain nooit vergiftigd of verlamd is geweest. Zelfs al neemt men aan dat de datum van 22 Mei 1792, dien hij aangeeft voor zijn werk in de Tuilerieën juist is, dan blijft er niets over van zijne beweringen, want op 4 Juni daaraanvolgende — dus twaalf dagen later — woont hij de zitting bij van den algemeenen raad der Commune, waarvan hij lid was, en zijn naam komt voor op de presentielijst; men vindt hem daarop terug op 8, 17 en 20 Juli, evenals op 22 Augustus, en zulks logenstraft zijn schandelijk verzinsel. Maar de legendes hebben een taai leven, en die van Germain is zoo dramatisch... Men moet hooren wat Paul Lacroix heeft opgeteekend uit de herinneringen van „goed ingelichte getuigen”.

„De oude inwoners van Versailles herinneren zich met deernis dezen man, dien men alleen zag wandelen, als een grijsaard over zijn stok gebogen, in de verlaten lanen van het park, waar hij het gezicht had op het kasteel, dat niet langer bewoond werd door zijn erfelijke koningen. Gamain was niet ouder dan achtenvijftig jaar toen hij stierf maar hij zag er uit als een afgeleefd man. Zijn haar was uitgevallen en het weinige dat hij nog had, hing in witte lokken neer op zijn door diepe rimpels doorploegd voorhoofd; zijn vale wangen waren door het gemis van tanden ingevallen en zijn oogen, met den matten en droefgeestigen blik, lichtten met een somber vuur bij den naam van Lodewijk XVI, dien hij met bitterheid, somtijds met tranen uitsprak. De inzakking van zijn vroeger zoo rechte en rijzige gestalte, het volslagen verlies zijner krachten en de geestelijke uitputting waaronder hij voortdurend leed, wezen, volgens de mannen der wetenschap, op een onherstelbare aandoening van maag en ingewanden. Gamain leefde zeer teruggetrokken in zijn gezin, zich tevreden stellende met het magere pensioen dat hij tot aan zijn dood trok, ondanks de achterenvolgende wisselingen van regeering. Dit pensioen trok men niet in, ongetwijfeld omdat men vreesde de treurige aanleiding, waarvoor het hem was toegekend, weer in herinnering te brengen....”

Dit alles is heel treffend, maar de registers van den burgerlijken stand te Versailles toonen aan, dat Gamain niet op den leeftijd van achtenvijftig, maar van vierenveertig jaren stierf, en dat hij geen enkele wisseling van regeering beleefde, aangezien zijn overlijden plaats had op 19 Floréal van het jaar III (8 Mei 1795), slechts een jaar nadat het pensioen hem was verleend. Hij zag de reactie komen, zijn nachtmerrie keerde terug; men kan zeggen dat hij van vrees gestorven is. F. C. J. S.

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT. HET Vliegterrein te Soesterberg. Directiegebouw met hangars, uit het restaurant gezien.

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT.

HET ligt niet in onze bedoeling hier een verslag te geven van dezen grooten vliegwedstrijd, die door half Europa met gespannen aandacht gevolgd wordt. Immers alle groote dagbladen gaven hiervan reeds uitvoerige berichten en beschouwingen, zoodat wij slechts in herhalingen zouden vervallen. Wij meenden echter niet te mogen nalaten in dit nummer een paar aardige kiekjes te geven van het Vliegterrein

te Soesterberg, dat volgens de getuigenis van enkelen der voornamste vliegers het mooiste is, waarop zij tot nu toe waren neergestreken, alsmede de portretten van een viertal veelbesproken aviateurs.

UILEN.

BUURMAN zal het niet lang meer maken, de uil zit alweer op 't dak! hoorde ik mijn hospes zeggen. 't Was in een Stichts dorpje. — Och kom! geloof dien onzin toch niet! durfde ik beweren. Nieuw feit, dat me als „nieuwelichter” verdacht maakte.

— Ga maar eens naar buiten, meneer! en luister eens goed: 't is nu de derde avond, sedert buurman erger geworden is, dat die uil hem uit zit te roepen met: „Kom mee!” D'r mag een wonder gebeuren, maar anders loopt het af hierover, dat's een ding dat vast is.

— Net of dat beest daar anders nooit zit! Zooveel avonden gebeurt het, dat hij regelrecht uit zijn nest boven in den toren naar het hoge dak hierover komt vliegen: 't is zijn eerste uitvlucht en veiligste rustpunt, wanneer 't nog niet donker genoeg is in de diepte.

— Klets! allemaal nieuwelichterij! 'k Heb er al meer hooren uitroepen van m'n leven. Wij weten wat dat beteekent, — en als we 't zoo duidelijk hooren, loopen ons de koude griezels over den rug, want dat geeft vast 'ndooie!

Bij ondervinding wisten we, dat geen redeneeren helpt tegen 'n ding dat „vast” is. Daarom gingen we eens buitenom en kregen van tamelijk dichtbij in het weifelende schemerlicht de bruine vlekke, witte borst van den on-

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT. HET TERREIN TE SOESTERBERG, RECHTS HET RESTAURANT EN DE F.I.A.T.-TRAM.

schadelijken steenuil te zien, waarboven spiedend de ronde oogen uit hun kleinen veerenkrans blikten.

Zeker! er was een schrill contrast in de vredige avondrust over de dorpshuizen en dien droeven fluitroep van den nachtvoegel. We begrijpen, dat een angstig gespannen ziel er met stijgende onrust bovennatuurlijke beteekenis aan hechten kan. Stilte, eenzaamheid en de bespiegeling van onzen beperkten geest vormen den vruchtbaren bodem voor suggestieven waan, — in de studeercel zoowel als in het buitenleven.

Is het omdat de uilen nachtvogels zijn en zich vrijwel aan geregelde waarneming weten te onttrekken, of is het naverking van allerlei tradities? Een feit blijft, dat weinig vogels zoo slecht gekend worden door de meeste menschen en zoo vaak miskend daarbij.

Uilen zijn beslist nuttige vogels, en nog altijd zijn er achterhoeken in ons land, waar deze verdelgers der veldmuizen, — want die vormen hun hoofdvoedsel, — geen beter loon ontvangen als ze in handen van een bruten boerenknecht vallen, dan met uitgespreide vleugels tegen een staldeur gespijkerd te worden. Beklagenswaardige martelaars! Arme folteraars, die niet weten wat ze doen!

Bewondering alleen past ons tegenover deze groep van nachtdieren, mooi in hun treffend juiste toerusting tot den levensstrijd. Daar is hun oogenpaar! De sterk verwijdbare pupil is in staat om de weinige lichtstralen van den nacht in het ronde oog goed op te vangen en daardoor nog zeer scherp te zien in halfdonker. Dat de uil het duister zou kunnen doorschouwen is sedert lang een dwaling gebleken, al werd hij in overoude tijden juist daarom als wijze vogel aan Pallas-Athene gewijd.

Toch hebben proeven met een tammen uil blijk van groote scherpziendheid dezer vogels gegeven. Zoo nam een kleine ooruil, die schijnbaar slapend op een kast ineengedoken zat, heel goed waar, zelfs onder twee brandende gaslampen door, dat er buiten in den tuin op een schaduwplekje 'n meelworm kroop. IJlings vloog hij op den buit af en greep behendig toe met zijn klauwtjes. De proef werd gedurig herhaald en miste de greep eens een enkelen keer, dan vloog de vogel een eindweegs terug om opnieuw den worm in het oog te krijgen en den aanval te herhalen.

Want dichtbij zien de uilen vrij slecht. Wie echter meenen zou, dat een uil bij daglicht blind is, vergist zich. Ze houden zich overdag schuil omdat de liefst onontdekt blijven. Ze zoeken dan een donkere plek op en blijven daar stil zitten; van hun donkere veerenkleed weten ze daarbij goed partij te trekken. de kleinere ooruilen weten dan heel vaak een vaardige mimicry aan te wenden, wanneer ze zich ontdekt zien; ze misvormen zich door de pluimen boven hun ooren scheef te trekken, sluiten een oog en verstarren in een scheeve schrikhouding, die hen meer doet lijken op een stuk van den boomstam, waarop zij zitten, dan wel op hun eigen, normale portret. Soms wordt een uil dan echter aangevallen door andere vogels, — want hij leeft meest in vijandschap met hen; — ze vallen hem aan om te plagen en te bijten.

Mag het felle zonlicht, waaraan hij gewend is zich te onttrekken, hem ook al hinderen, toch weet de uil zijn belagers heel goed naar de grootte te onderscheiden en ziet hij gevaar naderen.

Wie ooit in de gelegenheid was een geplukten uil te zien, zal verwonderd hebben gestaan over de groote afmetingen der oogen, welke $\frac{1}{2}$ van den geheelen kop innemen. 't Zijn geen bolvormige oogen, doch twee cylinders, die we zouden kunnen vergelijken met een tooneelkijker. Bij de grootere uilensoorten hebben ze ook wel de halve grootte van zoo'n binocle.

Opvallend zijn aan zulk een geplukt uilenexemplaar de geringe afmetingen van het eigenlijke vogellichaam; men kan een flinken uil dan om het midden gemakkelijk met één hand omspannen. Die losse, donzen veeren, waarmede de uil van snavelbeen tot aan de klauwen bezet is, geven hem die geruischlooze vlucht, geschikt om allerlei slapend gedierte te naderen.

't Is ook opmerkelijk hoe fijntjes de uilen de zwakste geluiden weten te beluisteren, tevens weten ze onmiddellijk de richting, waaruit het geluid kwam, te bepalen. 't Is niet onder de opstaande oorpluimen, welke trouwens enkel de ransuilen en velduilen op hun kop dragen, waar het uilengehoor zetelt. De gehoororganen liggen lager langs den kop, onder de los gespreide veeren der oogsluiers verborgen en zijn door een huidplooi afsluitbaar. Onder het vliegen houden ze die echter geopend, waarbij dan de naar voren geplaatste huidplooi als oorschelp dienst doet. De uil hoort daardoor het geluid beter nog van achter zich, dan wanneer het hem te gemoet komt.

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT.
GIBERT, EERSTAANKOMENDE TE SOESTERBERG, GEHULDIGD.

Hoe fijn een muizenoor ook hoort, de uilenvlucht treft zijn oor niet; doch wel heeft de uil, op vrij groote hoogte vliegend, het muisje hooren loopen; de nachtelijke jager stort zich reeds

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT.
DE AVIATEUR TRAIN.

omlaag en grijpt zijn prooi in de scherpe klauwen, rukt zelfs het gras onder het dier mee uit in zijn fellen greep.

Eigenaardig eindelijk is de inrichting van den uilepoot. Een der drie voorste teenen kan naar den achterwaarts staanden, vierden

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT.
BARRA DIE IN DE BETUWE EEN NOODLANDING DEED.

teen toegedraaid worden, wat 'tklimmen vergemakkelijkt, terwijl ook de volmaakte roofvogelpoot aanwezig is. Welk een krachtigen greep die kan uitvoeren ondervond de jachttopziener van Heeckerenshoeve in het Deelerwoud onlangs. Daar in Laag-Deelen bij Loenen Veluwe wordt een uit Duitschland aangevoerde Oehoe gehouden, een prachtexemplaar van de grootste uilensoorten, die zelfs jonge hertenkalveren aanvalt.

Eens viel deze reuzenuil zijn verzorger aan, greep hem in de borst en bracht hem, met de vlijmscherpe nagels dwars door de stevige kleding borend, geduchte schouderwonden toe.

Onze inlandsche uilen, waarvan boschuil en katuil de grootste zijn, bepalen zich wat roef betreft tot een jong konijntje en kleine vogeltjes, overigens zijn muizen en insecten hun nachtrantsoen.

Is niet het weerklinken van hun weemoedig geroep door den vallenden avond over het in schemergraauw verzonken land het symbool van den nacht zelf? Gaat niet de onhoorbare vlucht van hun donkere silhouet langs den valen avondhemel als een wezenlijk nachtspook? En wordt niet het kind in ons, dat bang is in donker, heel even, maar met fel indringende ontroering bewogen door hun schel opklinkend gekrijsch, dat scheurt door het zwiigende donker? Rostand, de fijne doorvoeler van het buitenleven wist het zoo goed, wat de verschijning dier nachtelijke scharrelaars aan lugubere schoonheid brengt, toen hij zijn lied der nachtvogels dichtte, dat we voor onze lezers hebben bewerkt uit „Chantecler”, en waarmede we dit artikel besluiten.

Leve de Nacht, ons gewijd en geëigend,
 Waarin we op dicht donzen vleugelen stijgend,
 Wen niemand waakt,
 Dank zij de luidlooze vlucht onzer vlerken
 Zelfs de patrijs niet ons naad'ren doen merken,
 Als dood haar naakt!

Leve de weelde der rustige nachten,
 Als we met wellust ten prooi kunnen slachten
 't Jonge konijn,
 Bloeddruppen spattend op bloemblanken luister;
 Als men, gehuld in het veilige duister,
 Helden kan zijn!

Leve de nachtschaduw, die ons komt dekken,
 Als men in stilte uit bloed'rige bekken
 Beenkraken hoort!

Heerlijk! als bloed in het nachtkoele
 buiten
 Lauw tegen 't glas onzer brillen komt
 Bij voog'lenmoord! (spuiten)

Leve de rots, waar verschrikkingen
 wassen!

Leve de kruisweg, waar, als men gaat
 En krijschend lacht. (krassen
 Jouwt of miauwt, schrille kreten laat
 kraken,
 't Dom-bange volkje een kruisje moet
 Leve de nacht! (maken.

Leve de nacht, die zijn strikken komt
 spannen;

Konden we enkel nog daaruit verbannen
 Der sterren licht!

Immers, wanneer we in klemmende
 klauwen

Halswringend 't stervende vogeltje
 Baat geen gezicht! (hou'en,

Leve de nacht, als we wrok kunnen
 koelen

Tegen de meezen, die ijdel zich voelen,
 Kleurbont en mooi!

Want, als alom vale schemer komt
 hangen,

Houdt nachtelijk donker de Schoonheid
 Aan schrik ten prooi! (gevangen,

Wij kunnen kiezen bij't sluipende jagen;
 Daalt ook het duister, ons gaat het
 Ons is de buit! (dagen,

DE EUROPEESCHE RONDVLUCHT.
 VIDART, WINNER VAN DE ÉTAPE PARIJS—LUIK.

nen, zwaluwen, tortelduiven, boomkikvorschen en wat dies meer zij. Maar slechts weinig menschen zullen weten, dat ook de plantenwereld haar weervoorspellers telt. En toch is dit zoo. Zelfs groeit een dezer profeten in ons eigen land: het is de zoogenaamde *driedistel*. (*Carlina vulgaris* L.).

Evenals zooveel interessante planten, groeit de driedistel bij voorkeur in de duinen. Hoe dit gewas zich voordoet, laat de afbeelding duidelijk zien. De geheele plant is zeer stekelig: de bladen kenmerken zich door hun geelgroene kleur, hun langwerpigen lancetachtigen vorm en doordat ze aan den onderkant ietwat viltig aanvoelen. De vrij lange stengel draagt eenige bloemhoofdjes, in den regel drie, (vandaar de naam *driedistel*), maar ook wel eens twee of meer dan drie. Welnu deze bloemhoofdjes zijn de organen, waarmede deze plant „het weer voorspelt”. Nu moet men deze uitdrukking cum grano salis opvatten. Het ware juist te zeggen: „den vochtigheidsstoestand der lucht aanwijst”. Immers, wat is het geval? Zooals bij alle samengestelde bloempjes is het bloemkorfje omgeven door eenige rijen beschuttende blaadjes, het omwindsel, maar nu is het bij den driedistel hoogst opmerkelijk, dat de binnenste blaadjes van dit omwindsel op een eigenaardige manier gevormd en gekleurd zijn. Zij steken namelijk een eind naar boven uit, hebben een witgele kleur en zijn bijzonder hygroscoopisch, d.w.z. krommen of strekken zich, onder invloed van den meerderen of minderen

vochtigheidsstoestand der lucht. Bevat deze veel waterdamp, dan buigen ze zich over het bloemkorfje heen, om als het ware, de bruingle bloempjes te beschermen tegen den naderenden regen; is de lucht droog, dan spreiden ze zich rondom het hoofdje uit, als een bleekgele stralenkrans. De beweging dezer omwindselblaadjes is volkomen mechanisch; zij gaat nog door, als de geheele plant verdroogd is en de zaden uitgevallen zijn. Misschien heeft een of andere lezer de driedistel wel staan in een winterboekje, waarvoor dit gewas bijzonder geschikt is; hij zal dan zien, dat de omwindselblaadjes zich nog bewegen, al is de plant al lang gestorven.

Mooier dan de bij ons groeiende driedistel is een soort, die aan de bezoekers der Alpen niet onbekend zal zijn, de *stengellose driedistel* (*Carlina acaulis* L.). Deze, vaak als sierplant gekweekte weervoorspeller heeft slechts een korten bloemstengel en bloemkorfjes, die tot 1 d.M. middellijn kunnen krijgen. Ook hij is uitstekend geschikt voor het maken van winterboeketten.

Behalve de driedistels bestaan er nog eenige hygroscoopische planten. Een der merkwaardigste hiervan is de *kraanvogelbek*. (*Erodium gruinum*), van welke vruchten een heel aardige vochtigheidsmeter te vervaardigen is. Hierover echter later.

L. DORSMAN CN.

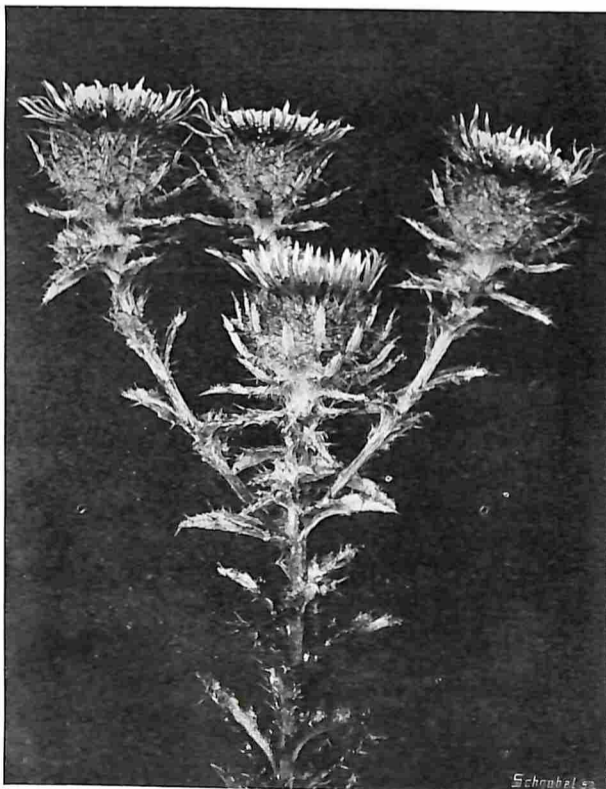

Foto L. Dorsman Cn.

DE DRIEDISTEL.

Mooiste der gaaien in 't meest
 blauwe rokje,
 Blankste der doffers, die roest op
 Kiezen we uit! (zijn stokje,

Leve het uur, als in 't niet moet
 verzinken

Heel een geslacht, 't welk met 't
 ei, dat we drinken,

Voorgoed verdwijnt!

't Ur, als we, fluisterend zacht
 met elkander,

Samen beramen wat ieder ander
 Slechts toeval schijnt!

Leve het donker, waar de angsten
 in groeien;

Dáár heerschen wij met ons
 droevig loeien!

Wie krijschend lacht,
 Schril weet te gillen met rochelend
 hijgen,

Doet zelfs den arend kippenvel
 Leve de Nacht! (krijgen,

G. DE GRAAF.

Een Weervoorspeller.

DAT er onder de dieren weervoorspellers aan te treffen zijn, mag wel als algemeen bekend verondersteld worden. Bijna iedereen heeft wel eens gehoord van den in dit opzicht profetischen aanleg van spin-